

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИХОВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

Т.О.Лещенко, І.В.Зигун, К.В.Сєдих

Процес реформування суспільних відносин в Україні став об'єктивною передумовою підвищення рівня вимог до використання виховного потенціалу занять з гуманітарних дисциплін у медичному вузі як тієї ланки психолого-педагогічного процесу, яка насамперед повинна забезпечувати формування та розвиток особистості майбутніх лікарів, їх патріотичного та морально-етичного кодексу загартування.

У медичному вузі в комплексі освітньо-професійних вимог до студента - майбутнього лікаря чільне місце посідає виховання усвідомленого почуття гуманності. Водночас гуманність як одна з визначальних професійних рис медика має органічно сполучатися з глибоко усвідомленим почуттям національної гідності громадянина України, частки її духовного, інтелектуального потенціалу. Формування саме таких якостей особистості майбутнього лікаря вважаємо однією з важливих цілей виховного процесу при викладанні української та зарубіжної культури, ділової української мови, психології тощо.

На курсі українознавства інтенсивно впроваджуються такі форми виховного впливу:

1. Систематичне використання виховного потенціалу занять з української мови завдяки використанню дидактичного матеріалу, граматичних завдань, тестів для перекладу, усних розмовних тем. Так, виховні моменти розкриваються під час вивчення елементів родинознавства (усна розповідь "Мій родовід" та ін.) Дібраний дидактичний матеріал з української ділової мови сприяє засвоєнню не тільки теоретичних положень і правил з мови, а й народних чеснот, шляхетних традицій і норм народної моралі.

2. Акцентуація відповідних виховних моментів у курсі "Історія української та зарубіжної культури", пов'язаних із народними звичаями, мораллю, етикою, культурою поведінки.

3. Написання студентами творів у курсі української мови на теми з виховним змістом, такі як "Ти знаєш, що ти людина", "Україно, ти моя молитва, ти моя розпука вікова", "Осінь мелодія", "Слово про Івана Котляревського"

4. Використання текстів художніх творів, провідними ідеями яких є ідеї гуманізму, створення образів лікарів-гуманістів.

5. Посилена увага до проблем екологічного виховання, до проблеми "екологія духовності", яка висвітлюється на кращих здобутках сучасної української літератури, зокрема поезії.

6. Використання багатьох традиціями історико-літературного, краєзнавчого матеріалу Полтавщини у навчальному процесі.

7. Проведення навчальних екскурсій до краєзнавчого, художнього, літературно-меморіальних музеїв Полтави та музею історії УМСА з наступним обговоренням експозицій і написанням творів.

8. Відзначення ювілеїв видатних українських письменників, зокрема Т.Г.Шевченка, В.Симоненка, Г.Сковороди, Є.Гуцала, Є.Маланюка.

9. Традиційне проведення вечора "Мужай, прекрасна наша мова!"

10. Випуск стенду-газети "Українознавство", де друкуються цікаві матеріали з народознавства, краєзнавства.

11. Робота з художньо обдарованими студентами, публікації їхніх творів у газеті "Українознавство".

12. Виховне наповнення обладнання навчальних аудиторій, особливо створення кімнати-музею українського побуту кінця XIX - поч. XX ст., аудиторії "Полтавщина у духовній скарбниці України".

13. Підвищення професійного рівня викладачів у гуманізації навчального процесу під час проведення засідань кафедри, методичних та наукових семінарів, де заслуховуються і обговорюються доповіді на теми з проблем виховної роботи; "Гуманізм творчості і громадської діяльності І.П.Котляревського", "Гуманістична спадщина Григорія Сковороди і сучасність", "Питання патріотизму в сучасному краєзнавстві", "Проблеми народознавства у медичному вузі" та ін.

14. Публікації науково-методичних досліджень викладачів та виступи на вузівських та міжвузівських конференціях на теми: "До питання гуманістичного виховання студентів у вузі", "Про деякі аспекти гуманітарної підготовки студентів-медиків", "Про деякі методичні аспекти використання виховного потенціалу з української мови у медичному вузі", "Про деякі шляхи виховання у студентів гуманності як однієї з провідних якостей професії лікаря".

Взагалі, поняття виховання має свою складну історію. Виникнувши ще у давні часи із потреб суспільства у підтриманні і збереженні людського роду, воно характеризується насамперед тим, що передає із покоління в покоління соціальний досвід, що вже накопичений і постійно накопичується у процесі суспільно-історичної практики. Нове ж покоління, засвоївши минулий досвід, примножує його. До складу соціального досвіду входять знання про природу суспільства, техніку, досвід творчої діяльності, вихованість як особливу систему стосунків людини і світу, людини з іншими людьми, ставлення до самого себе. Тому, щоб підготувати студентів до їх майбутнього життя і виховати з них той тип особистості, що був би готовий до виконання певних соціальних функцій і вироблення нового соціального досвіду, була уведена до програми першого курсу нова дисципліна "Педагогіка". Предметом же цієї науки і є виховання людини людиною як у широкому соціальному значенні, так і у вузькому сімейному.

Виховання наших студентів також пов'язане з перебудовою у них елементів архаїчного способу мислення на науковий. Це пов'язано з тим, що загальна соціально-економічна ситуація в Україні сприймається на рівні індивідуального усвідомлення як ситуація непевності у сучасності і у майбутньому. Неможливість раціональних способів прогнозування майбутнього призводить до збільшення ірраціональних прогнозів. Окремі елементи архаїчного мислення були завжди присутні у суспільній підсвідомості українського етносу. Це

стосується розповсюдження забобонів, вірувань у прикмети, ритуалізованих дій, так званих народних традицій. Емоційно сталі і певні ситуації, пов'язані з пізнавальною достовірністю і надійністю. Коли ситуація стає непевною, у людини актуалізуються архаїчні способи мислення, тобто такі, що були притаманні людству на перших етапах розвитку цивілізації. Непевність у спроможності і ефективності послідовних раціональних дій, де мають значення "гра за чесними правилами", логіка, наполегливість особистості у досягненні певної мети, призводять до неусвідомлених пошуків підтримки ірраціональних сил, міфологізації об'єктивної реальності і навіть спроб "магічно" впливати на майбутнє. Причому, шляхом індукції архаїчний спосіб мислення охоплює досить широке коло населення. Це помітно із збільшення віри у допомогу екстрасенсів, чаклунів, знахарів, впливу гороскопів, зростання різноманітних релігійних угруповань.

Тому зусилля викладачів гуманітарних дисциплін повинні спрямуватися на зменшення впливу суспільної ірраціональної підсвідомості на формування клінічного способу мислення студентів-медиків.

Враховуючи актуальність вищезазначених проблем, викладачами курсу додатково опрацьовані відповідні виховні моменти курсу "Основи психології і педагогіки" у темах "Мислення", "Емоції і почуття", "Розвиток свідомості і підсвідомості людини", "Проблеми міжособистісних стосунків у колективі", "Сімейна педагогіка" та ін.